

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

LAUSUNTO

Viite: Dn:o 21/12/2017

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn lausunto valtiovarainministeriölle valtion virkamieslain ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO on lausuntoaan valmistellessaan käynyt keskusteluja merkittävimpiä henkilöstöryhmiä edustavien jäsenjärjestöjensä kanssa.

Suomen kansalaisuus virkanimityksen edellytyksenä

Lausuttavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi viitataan valtiovarainministeriön vuonna 2015 asettamaan työryhmään ja sen laatimaan muistioon (VM:n julkaisu 26/2015, 8.6.2016). Muistioon sisältyi selkeä luettelo niistä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, jolla ei ole toisen valtion kansalaisuutta. Nyt lausuttavana olevassa esitysluonnoksessa tietyihin valtion virkoihin edellytetään edelleen Suomen kansalaisuutta, mutta sen lisäksi henkilöllä saa olla myös muun maan/maiden kansalaisuus/kansalaisuuksia. Esityksessä todetaan, että henkilön mahdollisista sidonnaisuuksista johtuvat riskit selvitetään ja arvioidaan osana turvallisuusselvityksissä säädettyä menettelyä.

Hallituksen esityksen keskeinen tavoite, kansallisten turvallisuusetujen suoja, ei toteudu näillä muutosesityksillä. Jotta todettu tavoite saavutetaan, valtion virkamieslain 7 § pitäisi kirjoittaa VM:n alkuperäisen, syksyn 2016 esityksen mukaisesti. Suomi on hyväksynyt monikansalaisuuden 1.6.2003 lähtien, jolloin nykyinen kansalaisuuslaki tuli voimaan. Voimassa oleva virkamieslain 7 § on peräisin ajalta, jolloin monikansalaisuus ei ollut mahdollista. Siten se ei vastaa enää niihin haasteisiin ja turvallisuusriskeihin, joihin mahdollisuus monikansalaisuuteen yhdessä muiden turvallisuusympäristössä tapahtuneiden muutosten kanssa on johtanut. JUKO ry pitää syksyn 2016 hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä tiettyjen turvallisuusalojen virkojen, kuten poliisin, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen osalta perusteltuna ja välttämättömänä.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen merkittävästi liittyvissä viroissa edellytetään henkilön ehdotonta lojaliteettia. Siten näiden virkojen kannalta arvioituna monikansalaisuuden hyväksyminen on merkittävä ja todellinen turvallisuusriski.

Tällaisia virkoja ovat muun muassa sellaiset virat:

- joihin liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä,
- joiden tehtävät liittyvät merkittäväällä tavalla valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämiseen sekä turvaamiseen, rikostorjuntaan sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoon ja terrorismin torjumiseen.
- joissa on pääsy valtion turvallisuutta ja/tai muita valtion etuja sekä valtion kansainvälisiä suhteita koskevaan tietoon.

Valtion toiminnan ja turvallisuuden kannalta keskeinen päätöksenteko ja operatiivinen toiminta ei saa olla vaarassa joutua vieraan vallan vaikutuksen alaiseksi. Siten näissä viroissa tulisi edellyttää Suomen yksinomaista kansalaisuutta.

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

Perustuslainmukaisuus

Perustuslainmukaisuuden osalta esityksessä todetaan lyhyesti, että syksyn 2016 lausuntokierroksen jälkeen päädyttiin siihen, että luonnokseen sisältynyt laaja ja yleinen virkakielto ei ole sopusoinnussa Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden eikä perustuslain kanssa. Sitä miten tähän on päädytty ja olisiko vaihtoehtoisia sääntelymalleja ollut olemassa, ei ole avattu. Esityksen kohdassa *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* asiaa ei ole selvitetty yksityiskohtaisemmin ja näin ollen perustuslainmukaisuutta ei ole riittäväällä tavalla tarkasteltu kokonaisuuteen liittyvät turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Lausunnon yhteydessä huomioon otettavia seikkoja

JUKO ry pyytää, että valmistelun yhteydessä kiinnitetään huomiota myös avustavan henkilökunnan palkkauksen osalta palvelussuhteen muotoon sekä sidonnaisuuksiin palkattaessa henkilöstöä avustaviin tehtäviin, esimerkiksi tulkeiksi.

Merkittävänä virkamiehen asemaan vaikuttavana asiana JUKO ry nostaa esille kirjaukset Virkamieslain 19.8.1994/750) 14 §:n, Puolustusvoimista annetun lain (11.5.2007/551) 42 §:n ja Poliisihallinnosta annetun lain 15 f §:n (110/1992) osalta, jotka mahdollistavat myös vapaa-aikaa koskevan rangaistuksen asettamisen muista kansalaisista poikkeavalla tavalla. Edellä todetut kirjaukset asettavat virkamiehen eriarvoiseen asemaan ja rajoittavat virkamiesten yksityiselämää.

VmL 14 §

Virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

PvL 42 §

Käyttäytymisvelvoite

Sen lisäksi, mitä virkamiesten käyttäytymisestä muualla laissa säädetään, ammattisotilaan on virkatehtävissään ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hän menettele tavalla, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta puolustusvoimille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon.

PolHall 15 f §

Poliisimiehen käyttäytyminen

Poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

Helsingissä 22.3.2017

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n puolesta

Katja Aho
asiantuntija